

Tres poemes

ARTHUR TERRY

El que ens hem de preguntar és per què Arthur Terry no va escriure més poesia. Només tenim això. Quan va escriure aquests poemes tenia entre vint-i-un i vint-i-tres anys. Aleshores estava instal·lat a Barcelona, i el 1949 ens vam conèixer a casa del geògraf Josep Iglésies, que en els temps foscos del franquisme organitzava vetllades literàries a casa seva. Em va anar donant aquests poemes, que jo acceptava i conservava amb tota naturalitat, potser amb un punt d'inconsciència juvenil, sense preguntar-me si en vindrien d'altres.

Arthur Terry va esdevenir, com tothom sap, un dels millors crítics de literatura catalana. I tots plegats ens vam adonar que el seu valor com a coneixedor de la nostra poesia venia de ser, sobretot, un bon crític de poesia anglesa. Altrament, només hauria estat un catalanòfil acadèmic.

És ara, retrospectivament, després de la seva mort, que em demano per què no va escriure més. Vam mantenir una llarga correspondència. En una carta de mitjan 1960, em deia, des de Belfast: «De vegades sento que la meua imaginació –no parlo de potències creadores, perquè això seria pretendre massa– queda ben bé asfixiada enmig de tant treball purament intel·lectual. Com més visc, més m'adono que no sóc intel·lectual. La poca força que tinc és més aviat intuïtiva, i la intuïció necessita temps i espai per a funcionar. I el pitjor de tot és no tenir temps de sentir música ni de llegir poesia». I més avall, en la mateixa carta: «Fa anys que no escric poesia, però la trobo més essencial que mai, i no he abandonat de cap manera la meua intenció de tornar a escriure'n. Però de vegades em demano si mai tindrè temps i calma per a fer-ho».

Fou aquesta, la causa? Arthur Terry admirava i estimava enormement Matthew Arnold. De vegades he pensat si no hi ha un paral·lelisme entre ells dos. I arribo a creure que Arthur Terry tenia una constitució espiritual –si és que puc utilitzar aquesta expressió– del tipus de Matthew Arnold, per aquella seva honestedat i altaresa de mires, i per aquell amor i aquella fe en la poesia. Arnold deia que «hem de recórrer a la poesia per a interpretar la vida, per a consolar-nos, per a sostenir-nos».

Els primers llibres de Matthew Arnold foren de versos, després va ser professor de Poesia a Oxford; després, assagista i pedagog.

És difícil no sentir-hi una correspondència. No hi ha una renúncia per part d'Arthur Terry. Qui sap si una transformació. És sabut que s'aturà sovint en *El comte Arnau* de Maragall, «un poema que vol demostrar la força de la poesia», diu. I cada vegada cita Arnold. Els considera tots dos poetes pensadors. Hi ha, en Arthur Terry, tota una vida dedicada a la poesia. Al final de la presentació que Terry fa de l'*Antologia poètica* de Maragall (Edicions 62, 1981) afirma que «Maragall demostra una fe invariable en la importància de la poesia i en la seva capacitat [en un altre lloc parla de «poder»] per a influir sobre la conducta humana en el seu nivell més profund».

Mai no sabrem quin poeta ens hem perdut. Però aquests tres poemes, tan lúcids, són d'una vàlua intrínseca.

Jordi Cots i Moner

Versions dels poemes de Josep M. Jaumà

NOTA: Agraïm a Jordi Cots i a Joan Triadú el permís per editar aquests poemes.

Swans

Wayward beneath bridges
And harmonious perhaps between the lighted banks
Glide the soft arbiters of evening.
Wearing the weight of legend like a crown
They float on the tumbling weirs.
Their looping necks twine in the heraldic water
In taut inquisitive embrace
Stretching the bounds of a cold hemisphere.

April 1948

Cignes

Vagarejant sota els ponts
i harmoniosos, potser, entre les ribes enllumenades,
llisquen els delicats àrbitres del vespre.
Com coronats pel pes de la llegenda
floten per damunt les rescloses que sobreïxen.
Els seus colls curvilinis s'enrosquen dins l'aigua heràldica
en una abraçada tesa, inquisitiva,
que eixampla els límits d'un fred hemisferi.

Abril 1948

Elegy I

La vie était vaste, étant ivre d'absence

PAUL VALÉRY

The clocks tick in the empty squares of Europe.
The last shepherds have entered the hill above the town
Where the ships fumble the mossy quay.
And we like mice in our master's empty rooms
Have seen our neighbours turned to stone
Or drowned in waves of lamentation.
For us the dead have no secret / But the bitter fruit of another exile
And come back at night to walk our empty house.

1949

Elegia I

La vie était vaste, étant ivre d'absence

PAUL VALÉRY

Bateguen els rellotges a les places desertes d'Europa.
Els últims pastors ja són dins el turó de damunt la ciutat
on els vaixells es refreguen en el moll molsós.
I nosaltres, com ratolins a les buides estances de l'amo,
hem vist els nostres veïns tornar-se de pedra
o ofegar-se en onades de planys.
Per a nosaltres els morts no tenen secrets / si no és el fruit amarg d'un altre exili,
i tornen de nit a rondar la nostra casa deserta.

1949

For Joan Triadú

The terrible minute
Which holds
A bullet or a poem
Folds in its void
The ambiguous faces
Of the dead.

Locked
In the naked moment
The watcher holds his breath
For the unbidden rose
Which cleaves
The pavement of his dreams.

And the lipless word
Tears its hot iron
Through his flesh
To burn and heal.

30 July 1950

Per a Joan Triadú

El minut terrible
que conté
una bala o un poema
aplega en la buidor
les cares ambigües
dels morts.

Tancat
dins el moment nu,
qui aguaita conté l'alè
per la rosa inesperada
que sorgeix
de l'enllosat dels seus somnis.

I el mot sense llavis,
amb el seu ferro roent,
li escorxa la carn,
per cremar i per guarir.

30 juliol de 1950